

## "T-vitamint" mindenkinek!

### Avagy a városok természethez való viszonyának átalakítása és a természetalapú megoldások térnyerése az ökológiai válság kezelése során

Richard Louv bestseller író volt az, aki 2016-ban megjelent könyvében (*Vitamin N: The Essential Guide to a Nature- ahol az "N" a "nature", azaz természet*) definiálta először a "természethiányos rendellenességet", mint tünetegyüttest, és indított el egy nemzetközi mozgalmat annak érdekében, hogy az emberek újra kapcsolódni tudjanak a természettel. Különösen azokon a városi területeken fontos ez, ahol ez a kapcsolat az elmúlt évszázadok során drámaian elveszett, ahogy azt a COVID-19 járvány fájdalmasan, de tökéletesen bemutatta.

A biológiai sokféleség városi története azonban korántsem csak a rekreációról szól, ahogy a biológiai sokszínűség visszaszorulásának megállítása sem csupán a cuki állatok védelmében merül ki. A biológiai sokféleség csökkenése súlyosan veszélyezteti a földi élet fenntartását, így alapvető hatással van az emberiség biztonságának megőrzésére. A természethez való, kulturális értékekben, attitűdökben és normákban mélyen gyökerező kapcsolódásunk kulcsszerepet játszik a városi zöldterületek, valamint a természetes élőhelyek és védett területek méretének és minőségének növelése során. Ezzel összhangban született meg az [EU 2030-ig szóló biológiai sokféleséggel kapcsolatos stratégiája](#) és a történelmi [természetvédelmi törvény is](#).

Az emberiség bolygóra gyakorolt hatása miatt soha nem látott kihívásokkal kell szembenéznünk. Rendelkezésünkre állnak tehát a fenti, jogosan [kritizált](#), de mégis forradalmi európai stratégiák és jogszabályok és ezzel együtt a megoldások is. A természet nem csak hihetetlen előnyöket biztosít testi és lelki egészségünk számára, hanem olcsó és esztétikus megoldásokat is kínál városaink fejlesztésére és tájképeink átalakítására, a régóta vágyott paradigmaváltás megvalósítására a gazdasági élet minden területén.

### A megoldások a természetben (és a mi kezünkben) vannak

Mindig az a legjobb, ha megoldásokról beszélhetünk, a természetalapú megoldások (Nature-based Solutions - NbS) koncepciója pedig egyáltalán nem új. A Természetvédelmi Világszövetség ([IUCN](#)) véleménye alapján a Párizsi Megállapodásban lefektetett klímacélok eléréséhez szükséges kibocsátás-csökkentés egyharmadát biztosíthatnák a természetalapú megoldások. A Világgazdasági Fórum szerint ([BiodiverCities by 2030](#)) ezek alkalmazása 50%-kal olcsóbbak, mint a szürke infrastruktúra kiépítése, ugyanakkor 2021-ben a természetalapú megoldások költségei a városi infrastruktúrára fordított összes kiadások mindössze 0,3%-át tették ki.

Kiemelten fontos tehát, hogy mindenki figyelmét felhívjuk az NbS hatékonyságára, és mutassunk példát azok alkalmazásával!

A természetalapú megoldásokra többféle meghatározás is létezik. A legpontosabb talán a kezdeményező szervezettől (IUCN) származik: " természetalapú megoldások alatt olyan tevékenységeket értünk, amely során azzal a céllal védünk-kezelünk és állítunk helyre

természetes vagy az ember által már módosított ökoszisztémákat, hogy azokkal égető társadalmi-gazdasági kihívásokra találjunk választ, valamint egyszerre növeljük az emberiség alkalmazkodóképességét az éghajlatváltozás káros hatásaival szemben és a biológiai sokféleséget". A természetvédők évtizedek óta foglalkoznak az élőhelyek helyreállításával, de most, az ökológiai válság árnyékában nagy hangsúlyt kap az érem másik oldala: a természetes és gazdálkodásba vont ökoszisztémák olyan nélkülözhetetlen, ún. ökoszisztéma-szolgáltatásokat nyújtanak, amelyekről szorosan függ az emberiség és az egyén jól(í)éte (amellett, hogy élőhelyet biztosítanak a fajok számára). Ami jó a természetnek, az hasznos a társadalomnak és a gazdaságnak is.

Mivel Európa legtöbb részén a közeljövőben egyre gyakrabban kell számolni meteorológiai [szárazsággal](#), a téli [csapadékösszeg](#) növekedésével, egyre hevesebbé váló zivatarokkal, valamint [szélsőséges hőhullámokkal](#), gondoznunk és helyre kell állítanunk erdőinket, gyepterületeinket, vizes- és egyéb élőhelyeinket. Ehhez az NbS tömeges elterjedésére és használatára van szükség a városokban és táji léptékben egyaránt. Vízvisszatartó intézkedéseket kell alkalmaznunk minden területi szinten, javítanunk kell a városi zöldfelületek minőségét - és ezáltal meg kell állítani a biológiai sokféleség csökkenését.

### **Nemcsak az ökológiáról, hanem a gazdaságról is szól!**

Óriási problémát jelent, hogy az emberiség drámaian elvesztette a kapcsolatát a természettel. Ez látszik abból is, hogy még mindig a fenntarthatatlan és biológiai értelemben sivatagnak számító angol gyept részesítjük előnyben (szinte) mindenhol Európában. Nem ismerjük a különbséget az őserdő és a faültetvény között, nem értjük a vizes élőhelyek és a tőzeglápok jelentőségét a szénmegkötés kapcsán, és nem vagyunk tisztában azzal, hogy az erdők hogyan „csinálnak”esőt. Ezért újra meg kell teremtenünk a kapcsolatot a természettel, különösen Európában, mivel az EU-ban a védett élőhelyek 81%-a, valamint a védett fajok 63%-a "szegényes" vagy "rossz" természetvédelmi állapotban van. Ahogyan az EU 2030-ig szóló biológiai sokféleséggel kapcsolatos stratégiája is kimondja: Európa védett élőhelyei és fajai továbbra is riasztó ütemben csökkennek, mivel a rájuk nehezedő többszörös nyomás egyszerűen túl nagy ahhoz, hogy lehetővé tegye a helyreállításukat. A globális célokkal összhangban a stratégia célja, hogy megállítsa és megfordítsa ezt a tendenciát az egészséges ökoszisztémák, a zöld infrastruktúra és az NbS szisztematikus integrációjának előmozdításával a várostervezés minden formájában. A stratégia azt is hangsúlyozza, hogy minden, az élőhelyek helyreállításába fektetett 1 euró 8-38 euró nyereséget hoz Európában.

### **Természetalapú megoldások a városokban: a katasztrófák kockázatának kezeléstől a lehetőségig**

Ahogy láthatjuk, a városok tehát egyedülálló szerepet játszanak ebben a történetben. Egyrészt az innováció központjaiként különleges lehetőségeket kínálnak a fenntartható jövővel kapcsolatos információszerzésre, tanulásra és oktatásra. Másrészt azonban a nagyvárosok lakói fokozottan ki vannak téve a környezeti katasztrófáknak.

A természetalapú megoldások hatékonyak, olcsók, esztétikusak és jól tesznek a természetnek - szóval, mire várunk még?

A városok jelentős tudatosságnövelő és innovációs potenciáljára építve a BiodiverCity városhálózat olyan, közösségi döntéshozatalon alapuló megközelítéseket dolgoz ki a biológiai sokféleség növelése és az ökoszisztéma-szolgáltatások értékelése kapcsán, amelyek lehetővé teszik a városlakók számára, hogy természet alapú megoldásokat tervezzenek, elősegítsék a környezetbarát magatartást és városi szintű zöldítési terveket készítsenek, hozzájárulva az EU biológiai sokféleséggel kapcsolatos stratégiájának megvalósításához is.

A 10 BiodiverCity partnerváros többek között a városi fák ültetésének és kezelésének új és az éghajlathoz alkalmazkodó módjait, bioblitz események szervezését, a biodiverzitásért felelős tisztviselő munkaköri leírását, öko-játszóterek létrehozását, a szivacs város koncepció kidolgozását, zöldtetők és zöldfalak telepítését, az iskolaudvarok zöld oázissá alakítását, és a biodiverzitás által vezérelt parkgazdálkodást fogják tanulmányozni és kidolgozni. A helyi érdekeltekkel közösen elemzik a városi biodiverzitási index, illetve a biodiverzitás kreditek bevezetésének lehetőségét.

Az URBACT akciótervezési hálózat partnervárosai a tudástranszfer eredményeképpen a helyi közreműködőkkel közösen cselekvési terveket készítenek.

*Szigeti Ferenc Albert, a BiodiverCity hálózat vezető szakértője*



**"Élhető, sokszínű város, barátokkal teli Európában, a helyi közösségekkel való együttműködés révén. Ezt jelenti számunkra az URBACT program."**

*Dunaújváros Megyei Jogú Város Önkormányzata*

További információ:



<https://www.facebook.com/profile.php?id=61552191363566>



<https://www.linkedin.com/company/urbact-biodiversity>



<https://urbact.eu/networks/biodiversity>